

ทะเบียนมรดก
ภาพยนตร์
ของชาติ

ครั้งที่
๒
๒๕๕๕

คำนำ

กิจกรรมสำคัญของวันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทยแต่ละปี คือ การประกาศรายชื่อภาพยนตร์ที่ได้รับการพิจารณาให้ “ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติ” ซึ่งเริ่มต้นปีแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ประกาศขึ้นทะเบียนภาพยนตร์มรดกของชาติ ๒๕ เรื่อง

การขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ เสมือนการทำบัญชีภาพยนตร์ที่มีคุณค่าสำคัญและเสี่ยงต่อการสูญเสีย และเพื่อเป็นหลักประกันว่าภาพยนตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจะได้รับการอนุรักษ์อย่างทันการณ์และเหมาะสม หอภาพยนตร์ยังได้จัดงบประมาณเตรียมไว้ตลอดเวลาอีกหนึ่ง เรียกว่า เงินทุนอนุรักษ์ภาพยนตร์ของชาติ ซึ่งอาจแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนและสาธารณชน ให้มีส่วนร่วมด้วยการบริจาคเงินหรือการช่วยเหลืออื่นใดในการอนุรักษ์ภาพยนตร์แต่ละเรื่องที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกของชาติ โครงการนี้จะกระทำต่อเนื่องไปทุกปี

การขึ้นทะเบียนภาพยนตร์ใด ๆ เป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติเช่นนี้ นอกจากเป็นกุศโลบายให้สาธารณชนเห็นความสำคัญของภาพยนตร์แล้ว ยังเป็นวิธีการส่งเสริมให้สาธารณชนเกิดความสนใจใคร่ศึกษาเรียนรู้หรือชื่นชมภาพยนตร์เหล่านั้นเป็นลำดับไปในแต่ละปีด้วย

ซึ่งหอภาพยนตร์จะต้องจัดเตรียมภาพยนตร์เหล่านั้นไว้ให้พร้อม
สำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าได้อย่างสะดวก อันเป็นเจตนารมณ์ของมติ
๔ ตุลาคม เช่นกัน นอกจากนี้หอภาพยนตร์ยังเตรียมจัดทำโครงการ
มรดกภาพยนตร์ของชาติสู่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนไทยได้รู้จักดูแล
ชื่นชมภาพยนตร์ที่เป็นมรดกของชาติ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือก ภาพยนตร์ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติปีที่ ๒

๑. คุณค่าทางประวัติศาสตร์และความทรงจำ เป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของ สถานที่ กาลสมัย บุคคล เหตุการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับคนไทยและสังคมไทย ในมิติต่าง ๆ เช่น มานุษยวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ทั้งในฐานะปัจเจกและกลุ่มหรือมวลชน สามารถทำให้ผู้ชมเข้าถึงและเข้าใจมิติเหล่านั้นในเชิงประวัติศาสตร์หรือความทรงจำ

๒. คุณค่าทางศิลปะภาพยนตร์ เป็นผลงานภาพยนตร์ที่สร้างสรรค์ อันแสดงถึงศิลปวิทยาทางด้านภาพยนตร์

๓. มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตหรือยากแก่การหาทดแทน เป็นภาพยนตร์ที่ยังมีวัสดุต้นฉบับหรือสำเนาในรูปแบบอื่นใดอยู่ แต่ตกอยู่ในภาวะความเสี่ยงที่จะสูญเสียชีวิตนั้นไป ด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น มีต้นฉบับหรือสำเนาเพียงชุดเดียว หรือภาพยนตร์นั้นกำลังเสื่อมสภาพ หรือสภาพการจัดเก็บที่ไม่ปลอดภัย ไม่ได้มาตรฐาน

๔. มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เป็นภาพยนตร์ที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น การนำเสนอภาพยนตร์นั้น ไม่ว่าการถ่ายทำ การแสดง การตัดต่อ ฯลฯ มีความคิดริเริ่ม ไม่เคยมีแบบอย่างมาก่อนในภาพยนตร์อื่น ๆ

๕. บุรณภาพ คือความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลงานภาพยนตร์ตรงตามต้นฉบับของผู้สร้างสรรค์ ภาพยนตร์ที่ออกฉายแล้วอาจถูกตัดทอน ถูกเสริมเติมแต่งเพิ่มเติม ถูกดัดแปลงไปด้วยเหตุต่าง ๆ

๖. อิทธิพลต่อคนและสังคม ภาพยนตร์ที่สามารถส่งผลกระทบต่อโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อปัจเจกชนและหรือต่อสังคม ไม่ว่าทางด้านพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ฯลฯ อาจก่อให้เกิดกระแสสมัยนิยมเกิดการเปลี่ยนแปลง ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ไม่ว่าชั่วระยะเวลาสั้นหรือยั่งยืนนาน

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาตัดสินภาพยนตร์

ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๒

๑. นายศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ อยุธยา (ประธานกรรมการ)
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

๒. นายปราบดา หยุ่น (กรรมการ)
นักเขียน, นักวิจารณ์ภาพยนตร์, ผู้กำกับภาพยนตร์

๓. นายชีวะสิทธิ์ บุญยเกียรติ (กรรมการ)
นักวิชาการอิสระ (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและจดหมายเหตุ)

๔. นางธิดา ผลิตผลการพิมพ์ (กรรมการ)
นักวิจารณ์ภาพยนตร์, บรรณาธิการหนังสือ ไบโอสโคป

๕. นายวิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง (กรรมการ)
ผู้กำกับภาพยนตร์

๖. นายสัณห์ชัย โชติรสเศรณี (กรรมการและเลขานุการ)
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

โชคสองชั้น

กรุงเทพ ภาพยนตร์ บริษัท

โชคสองชั้น (๒๕๓๐)

อำนวยการสร้าง : กรุงเทพฯ ภาพยนตร์บริษัท

กำกับ : ชุนอนรุักษ์รฤการ (เปล่ง สุขวิริยะ)

ถ่ายภาพ : หลวงกลการเจนจิต (เภา วสุวัต)

นำแสดง : มานพ ประภารักษ์, หม่อมหลวงสุดจิตร์ อิศรางกูร,
มงคล สุนันท์

ความยาว : ๑.๓๐ นาที

หน้าประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย เคยจารึกว่า หนังสือไทยเรื่องแรกคือ *นางสาวสุวรรณ* แต่เพราะฝรั่งสร้าง ไทยแสดง จึงมักมีจารึกสะกดว่า แต่หนังสือไทยแท้เรื่องแรก คือ “*โชคสองชั้น*” เพราะไทยสร้างไทยแสดงเอง

โชคสองชั้น สร้างโดย กรุงเทพฯ ภาพยนตร์บริษัท ซึ่งต่อมาคือ บริษัทภาพยนตร์เสียงศรีกรุง แห่งพี่น้องตระกูล วสุวัต ผู้บุกเบิกกิจการสร้างภาพยนตร์ไทย เป็นภาพยนตร์ประเภทเรื่องยาว ถ่ายด้วยฟิล์ม ๓๕ มิลลิเมตร ขาว-ดำ ยาว ๖ ม้วน (กินเวลาฉายประมาณ ๙๐

นาทึ หรือชั่วโมงครึ่ง)

หอภาพยนตร์แห่งชาติ ค้นพบเศษฟิล์มเนกาตีฟของภาพยนตร์เรื่องนี้เมื่อปี ๒๕๓๘ หรือเมื่อ ๖๘ ปีต่อมา เป็นเศษฟิล์มเนกาตีฟที่พบโดยบังเอิญ รวมอยู่ในกระป๋องบรรจุฟิล์มของ กองภาพยนตร์เผยแผ่ข่าว กรมรถไฟหลวง มีความยาวเพียง ๑๔๐ ฟุต แต่ฟิล์มอยู่ในอาการเสื่อมสภาพ สามารถช่วยชีวิตไว้ได้เพียง ๘๒ ฟุต ซึ่งกินเวลาฉายเพียงประมาณ ๑ นาทึ เพราะฉะนั้นหากเทียบจากหลักฐานที่ว่าภาพยนตร์ทั้งเรื่องนี้น่ายาว ๙๐ นาทึ กล่าวได้ว่าฟิล์มที่พบจะยาวเพียงหนึ่งในร้อย

แต่โชคดิบคนความโชคร้ายของโชคสองชั้น ฟิล์มเพียงเศษหนึ่งในร้อยที่พบนี้ ปรากฏว่าเป็นเศษที่ตัดต่อให้เราได้เห็นฉากพระเอกสู้กับผู้ร้าย และผู้ร้ายจับตัวพาตัวนางเอกไปในรถยนต์ ขณะที่พระเอกโดยสารรถยนต์อีกคันไล่มา เศษภาพยนตร์เพียงหนึ่งในร้อยนี้ เพียงพอที่จะทำให้ นักประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทยจินตนาการเห็น โชคสองชั้น ได้ว่าบุรณภาพของมันควรเป็นเช่นไร ทำนองเดียวกับ นักโบราณคดีอาจจินตนาการเห็นบุรณภาพของมหาเจดีย์จากเศษอิฐไม่กี่ก้อนหรือ ไตโนเสาร์ยักษ์ทั้งตัวจากเศษกระดูกเล็ก ๆ แต่สำคัญยิ่งเพียงชิ้นเดียว

เศษฟิล์มภาพยนตร์ “โชคสองชั้น” จึงเป็นตัวอย่างอันหาได้ยากสุดแสน ของภาพยนตร์ไทยยุคภาพยนตร์เงียบ ซึ่งมีหลักฐานว่า เราสร้างภาพยนตร์เงียบระหว่างปี ๒๔๗๐ – ๒๔๗๕ ไว้เพียง ๑๗ เรื่อง ปัจจุบันค้นพบว่ามีเพียงเศษฟิล์มเหลือให้เราได้ชมเพียงสองเรื่อง คือ “โชคสองชั้น” และ “ไม่คิดเลย” ซึ่งพบเศษฉากหนึ่งได้รับการตัดต่ออยู่ในหนังสือคดีของฝรั่งเรื่อง “I am from Siam” แต่ “โชคสองชั้น” สำคัญที่สุดในฐานะเป็นหนังไทยเรื่องแรก

ชีวิตก่อน ๒๔๗๕ (๒๔๗๓)

หนังสือ : พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์
กรมพระยาชัยนาทนเรนทร

ความยาว : ๒๐.๒๑ นาที

ในสมัยรัชกาลที่ ๗ (๒๔๖๙ - ๒๔๗๘) การเล่นถ่ายภาพยนตร์ขนาดเล็ก ๑๖ มิลลิเมตร ซึ่งเวลานั้นเรียกกันว่า ภาพยนตร์สมัครเล่น เป็นงานอดิเรกที่พระเจ้าแผ่นดิน เจ้านาย ขุนนาง ตลอดจนราษฎรสามัญที่พอมีอันจะกินนิยมเล่นกัน นอกเหนือไปจากการนิยมนั่งเล่นกล้องถ่ายรูปนิ่ง ซึ่งแพร่หลายในสังคมไทยมาแต่รัชกาลที่ ๕ ภาพยนตร์อย่างนี้ ต่อมาเรียกและรู้จักกันในชื่อ ภาพยนตร์ส่วนตัวบ้าง ภาพยนตร์ครอบครัวบ้าง หรือ หนังสือบ้านบ้าง

พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ ทรงเป็นเจ้านายที่ทรงเล่นกล้องถ่ายภาพยนตร์ ๑๖ มิลลิเมตร และทรงเป็นนักถ่ายภาพยนตร์

สมัครเล่นสำคัญพระองค์หนึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๗ ทรงถ่ายภาพยนตร์บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างที่นักถ่ายภาพยนตร์สมัครเล่นนิยมกันได้แก่งานพระราชพิธีสำคัญของบ้านเมือง การเดินทางท่องเที่ยวเหตุการณ์ในสังคมและชีวิตประจำวันหรือเทศกาล ชีวิตส่วนตัวของครอบครัว ญาติมิตร เหล่านี้เป็นธรรมดา

ผลงานภาพยนตร์ส่วนพระองค์หรืออาจเรียกว่า หนังวัง ของพระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์เคยมีอยู่หลายร้อยม้วน แต่สูญหายไปเกือบหมด โชคดีที่พระโอรสของพระองค์ คือ หม่อมเจ้าปิยะรังสิต รังสิต ได้นำฟิล์มภาพยนตร์ส่วนหนึ่งไปประทานให้หอภาพยนตร์แห่งชาติเก็บรักษาไว้ และในจำนวนนี้มีฟิล์มภาพยนตร์ซึ่งหม่อมเจ้าปิยะรังสิต รังสิต ทรงตัดต่อประมวลจากฟิล์มภาพยนตร์ที่เสด็จพ่อของท่านทรงถ่ายบันทึกเกี่ยวกับเหตุการณ์ประจำวันและเทศกาลต่าง ๆ ของชีวิตในวัง ซึ่งมีทั้ง “วังสระปทุม” ของสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าและ “วังไม้” ของพระองค์เอง ภาพยนตร์ส่วนพระองค์นี้หม่อมเจ้าปิยะรังสิต รังสิต ทรงตั้งชื่อว่า “ชีวิตก่อน ๒๔๗๕”

ภาพยนตร์ม้วนนี้มีความสำคัญในฐานะผลงานฝีพระหัตถ์ของเจ้านายนักถ่ายภาพยนตร์สมัครเล่นสำคัญพระองค์หนึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๗ นอกเหนือจากการเป็นภาพยนตร์บันทึกชีวิตของเจ้านายในรั้ววังในยุคก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง และที่พิเศษคือการบันทึกภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเมื่อครั้งทรงพระเยาว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือภาพบันทึกวินาทีประวัติศาสตร์เมื่อยุวกษัตริย์ทั้งสองพระองค์เข้าเฝ้าเฉพาะพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

แห่รัฐธรรมนูญ (๒๔๗๖)

หน้าบ้าน : พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน

ความยาว : ๕ นาที

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ทรงเป็นนักถ่ายภาพยนตร์สมัครเล่นที่สำคัญที่สุดพระองค์หนึ่งในสยาม ในสมัยรัชกาลที่ ๗ ทรงเป็นนายกสมาคมภาพยนตร์สมัครเล่นแห่งสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทรงจัดตั้งกอง

ภาพยนตร์เผยแพร่แล้ว ขึ้นในกรมรถไฟหลวงตั้งแต่ปี ๒๔๖๕

ในฐานะนักถ่ายภาพยนตร์สมัครเล่น ทรงถ่ายภาพยนตร์ส่วนพระองค์ ทั้งโดยฝีพระหัตถ์เองและให้ข้าราชการบริพารถ่าย รวมเป็นผลงานภาพยนตร์ส่วนพระองค์ซึ่งทรงใช้ชื่อเรียกว่า “บ้านดอกไม้ฟิล์ม” ซึ่งผลงานภาพยนตร์ส่วนพระองค์นี้คาดว่าเคยมีอยู่หลายร้อยม้วน แต่ปัจจุบันหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้รับมอบจากแหล่งต่าง ๆ รวมกันได้ประมาณสองร้อยม้วน

ในบรรดาภาพยนตร์ส่วนพระองค์ของกรมพระกำแพงเพชร อัครโยธินนับร้อยม้วนนั้น มีเพียงม้วนเดียวที่เกี่ยวข้องกับกรณีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ คือ ภาพยนตร์บันทึกงานฉลองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ปี ๒๔๗๖ เป็นการบันทึกเฉพาะขบวนรถแห่พานรัฐธรรมนูญที่วิ่งไปในถนนและขบวนแห่รัฐธรรมนูญด้วยเรือต่าง ๆ ในแม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้งประรำที่ประดิษฐานรัฐธรรมนูญให้ประชาชนชมที่สนามหลวง

ความสำคัญของภาพยนตร์นี้ กล่าวได้ว่าเป็นภาพยนตร์เพียงม้วนเดียวที่เกี่ยวข้องกับกรณีเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ ที่พบในปัจจุบัน ส่วนภาพยนตร์ที่มีการบันทึกเกี่ยวกับวันเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ บันทึกพระราชพิธีพระราชทานรัฐธรรมนูญ บันทึกการปราบกบฏ ภาพยนตร์เหล่านี้ล้วนหายสาบสูญสิ้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จนิวัตพระนคร พ.ศ. ๒๔๘๑ (๒๔๘๑)

อำนวยการสร้าง : บริษัท ไทยฟิล์ม จำกัด

ถ่ายภาพ : ม.ร.ว.อนุศักดิ์ หัสตินทร, ประสาท สุขุม A.S.C.

ความยาว : ๑๑.๑๐ นาที

วันอังคารที่ ๑๕ พฤศจิกายน ปี ๒๔๘๑ เป็นวันที่มีกำหนดว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ยุวกษัตริย์ พระชนมายุเพียง ๑๓ พรรษา พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา และสมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาล จะเสด็จฯ นิวัตพระนครหรือสยาม เป็นการชั่วคราว นับเป็นครั้งแรกที่แผ่นดินสยาม ซึ่งว่างเว้นจากการมีกษัตริย์ประทับอยู่ในประเทศนับจากปี ๒๔๗๖ ที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เสด็จนิราศจากประเทศไป แล้วทรงสละราชสมบัติ

ตามกำหนดการ จะเสด็จถึงพระนครในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน เวลา ๐๖.๐๐ น. เรือเดินสมุทรมีโอเนีย มาถึงเกาะสีชัง เวลา ๐๘.๐๐ น. เรือรบหลวงศรีอยุธยา รอรับเสด็จอยู่ที่เกาะสีชัง ซึ่งสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ได้เสด็จไปคอยรับพระราชนัดดาและพระสुณิสาด้วย พระเจ้าอยู่หัวเสด็จโดยรถยนต์เล็กไปประทับ ณ เรือรบหลวงศรีอยุธยา ซึ่งคณะผู้สำเร็จราชการและคณะรัฐมนตรีเฝ้ารับเสด็จ เรือรบหลวงศรีอยุธยาแล่นขึ้นตามลำน้ำเจ้าพระยา จนถึงกรุงเทพ ฯ ประชาชนพากันนำเรือเล็กเรื่อน้อยมาเฝ้ารับเสด็จจำนวนมาก และแห่น้ำอยู่เนืองแน่น ตั้งแต่ปากอ่าวจนตลอด

สองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา
ต่างโบกธงและร้อง “ไชโย”
กันเสียงดัง จากนั้นเสด็จขึ้น
ฝั่งที่ท่าราชวรดิฐ ทรงใช้เวลา
อยู่ในประเทศไทยเพื่อเสด็จ
เยี่ยมราษฎร และประกอบ

พระราชกรณียกิจต่าง ๆ เป็นระยะเวลาประมาณ ๒ เดือน จึงได้เสด็จ
พระราชดำเนินกลับไปศึกษาต่อที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ภาพยนตร์ม้วนนี้ เป็นภาพยนตร์ขาว สร้างโดย บริษัท
ไทยฟิล์ม จำกัด ต้นฉบับเป็นภาพยนตร์ ๓๕ มิลลิเมตร ขาว-ดำ เสียง
ในฟิล์ม ยาวสองม้วน หรือ กินเวลาฉายประมาณ ๒๐ นาที ซึ่งบริษัท
สร้างเพื่อนำออกฉายเป็นภาพยนตร์ขาวพิเศษตามโรงภาพยนตร์ทั่ว
ประเทศ

หอภาพยนตร์แห่งชาติ ได้รับมอบฟิล์มม้วนนี้เมื่อปี ๒๕๒๘
จาก บริการภาพยนตร์เฉลิมวัฒนา นครราชสีมา ซึ่งเป็นผู้ประกอบการ
กิจการโรงภาพยนตร์รายใหญ่ทั่วภาคอีสาน นำเสียดายที่ฟิล์มภาพยนตร์
ไม่อยู่ในสภาพสมบูรณ์เต็มเรื่องและไม่มีแถบบันทึกเสียง แต่เท่าที่เหลือ
อยู่ก็นับได้ว่าเป็นตัวอย่างอันหาได้ยากของภาพยนตร์ขาว ที่สร้างโดย
บริษัทภาพยนตร์ สำหรับฉายตามโรงภาพยนตร์ นอกเหนือไปจากการ
ที่ภาพยนตร์นี้ได้บันทึกภาพเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ของชาติ อันเป็น
เหตุการณ์หนึ่งที่อยู่ในความทรงจำและการบอกเล่าในรูปแบบต่าง ๆ
ของสังคมไทยสืบเนื่องกันมาสมัยหนึ่ง

การสวนสนามของกองกำลังเสรีไทย (๒๔๘๗)

ถ่ายภาพ : (ไม่ปรากฏ)

ความยาว : ๕.๓๕ นาที

เป็นภาพยนตร์ซึ่งถ่ายทำ
โดยช่างถ่ายภาพยนตร์ของฝ่าย
สัมพันธมิตร ต้นฉบับเป็นฟิล์ม
ภาพยนตร์ ๓๕ มิลลิเมตร ขาว-ดำ

ไม่มีเสียง หอภาพยนตร์แห่งชาติได้รับมอบสำเนาฟิล์มนี้จากสำนักงาน
บริติช เคานซิล กรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๓๐ เป็นภาพยนตร์ที่มีวัตถุประสงค์
เพื่อบันทึกเหตุการณ์เป็นเอกสารสำคัญหรือหลักฐานอย่างหนึ่งมากกว่า
เพื่อการเผยแพร่

เหตุการณ์ การสวนสนามของกองกำลังเสรีไทยนี้ มีนัยความ
สำคัญเกี่ยวกับความเป็นความตายของประเทศ เนื่องจากในสงคราม
โลกครั้งที่สองนี้ รัฐบาลไทยได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับฝ่ายอักษะและ
ประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร โดยเฉพาะกับอังกฤษและสหรัฐ-
อเมริกา ในขณะที่ผู้นำไทยอีกฝ่ายหนึ่ง นำโดย นายปรีดี พนมยงค์ ได้
จัดตั้งขบวนการใต้ดินต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น ร่วมกับคนไทยในต่าง
ประเทศ ติดต่อประสานในทางลับกับสัมพันธมิตร เพื่อร่วมมือต่อต้าน
กองทัพญี่ปุ่นผู้รุกราน เมื่อสัมพันธมิตรได้ชัยชนะเด็ดขาด โดยกองทัพ
ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ เมื่อ ๖ สิงหาคม ๒๔๘๗ นายปรีดี พนมยงค์ ใน
ฐานะผู้สำเร็จราชการได้ประกาศสันติภาพของประเทศไทยทันทีในวัน
ที่ ๑๖ สิงหาคม ยกเลิกภาวะสงคราม ให้ถือว่า การประกาศสงครามของ

รัฐบาลไทยต่อสหรัฐอเมริกาและอังกฤษเป็นโมฆะ ซึ่งได้รับการรับรองจากสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ทำให้ไทยไม่ตกเป็นประเทศผู้แพ้สงคราม นายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะหัวหน้าเสรีไทยในประเทศไทย ได้จัดให้มีการรวมพลพรรคเสรีไทยทั่วประเทศ ประมาณแปดพันคน กระทำพิธีสวนสนามพร้อมอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายสัมพันธมิตร บนถนนราชดำเนินกลาง ใจกลางพระนคร ในวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๔๘๗ กองกำลังเสรีไทยติดอาวุธจากสายต่าง ๆ และจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เดินขบวนผ่านอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ทำความเคารพต่อนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการและหัวหน้าเสรีไทย พร้อมผู้นำขบวนการทั้งหลาย ซึ่งยืนรับการสวนสนามอยู่ที่ฐานอนุสาวรีย์

การสวนสนามของกองกำลังเสรีไทยนี้ เป็นการประกาศต่อโลกว่า ประเทศไทยยังมีเอกราชเหนือแผ่นดินตนเองโดยสมบูรณ์ ยังมีเกียรติศักดิ์ศรี มิได้ถูกยึดครองและถูกปลดอาวุธอย่างผู้แพ้

ช่างถ่ายภาพยนตร์ของฝ่ายสัมพันธมิตร คงบันทึกภาพด้วยสายตาและหัวใจของการทำหน้าที่ตามปกติ อาจมิได้ยินดีในร้าย แต่สำหรับคนไทยเรา โดยเฉพาะในปัจจุบันและอนุชนในภายภาคหน้า เมื่อเห็นภาพของคนไทยจากสาขาอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะชาวไร่ชาวนา ข้าราชการ กรรมกร ไม่ว่าชาย หญิง ได้ลุกขึ้นมาปฏิบัติการกิจของการกอบกู้เอกราชของบ้านเมือง ในยามคับขัน ด้วยความเสียสละกล้าหาญ เพื่อเสรีภาพและสันติภาพ โดยมีได้หวังประโยชน์ส่วนตนใด ๆ ภาพเหล่านี้ไม่อาจบรรยายให้เกิดความรู้สึกได้ด้วยถ้อยคำพูด เขียนได้เท่ากับ การประจักษ์บนจอภาพยนตร์

ทิ้งระเบิดกรุงเทพในสงครามโลกครั้งที่ ๒ (๒๔๘๗)

ถ่ายภาพ : ช่างภาพสนามของกองทัพสัมพันธมิตร

ความยาว : ๑๑ นาที

เมื่อประเทศไทยประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๖ กองบินสัมพันธมิตรก็แห่มาทิ้งระเบิดกรุงเทพฯ ทันที ทำให้คนไทยโดยเฉพาะชาวเมืองหลวงได้สัมผัสอิทธิฤทธิ์ของสงครามโลกเป็นครั้งแรก จากปฐมข้อมูลการทิ้งระเบิดถล่มกรุงเทพฯ ในสงครามโลกครั้งนั้น ปรากฏว่ากรุงเทพฯ ถูกทิ้งระเบิด ๒๕๐ ครั้ง มีผู้คนล้มตายประมาณ ๑,๙๐๐ คน บาดเจ็บ ๓,๐๐๐ คน

ในบรรดาปฏิบัติการทิ้งระเบิดกรุงเทพฯ ของฝ่ายสัมพันธมิตรหลายร้อยครั้งนั้น มีหลักฐานการบันทึกเป็นรูปถ่ายหรือภาพนิ่งทั้งจากฝ่ายสัมพันธมิตร และจากฝ่ายทางการไทยเองอยู่พอสมควร แต่การบันทึกเป็นภาพยนตร์ ปัจจุบันพบว่ามีการบันทึกเป็นภาพยนตร์ขณะปฏิบัติการจริงเพียง ๑ ครั้ง ซึ่งเป็นฟิล์มภาพยนตร์ขนาด ๓๕ มิลลิเมตรขาว-ดำ มีสำเนาเก็บอยู่ทั้งที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา และที่พิพิธภัณฑ์การสงครามจักรวรรดิ อังกฤษ ซึ่งหอภาพยนตร์แห่งชาติ ได้รับมอบสำเนาชุดหนึ่งจากพิพิธภัณฑ์การสงครามจักรวรรดิอังกฤษ

ภาพยนตร์ม้วนนี้ บันทึกจากเครื่องบิน บี ๒๙ ลำหนึ่งในฝูงบินที่ได้รับมอบภารกิจ บินมาทิ้งระเบิดถล่มกรุงเทพฯ ในเวลากลางวัน ซึ่งคาดว่าคือปฏิบัติการของวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๔๘๗ ฝูงบินขึ้นบินจากสนามบิน ที่กล้วยตาด ท่ามกลางฝนพรำ มุ่งมาถล่มกรุงเทพฯ ประมาณเที่ยงวัน เห็นกรุงเทพฯ จากมุมสูง เต็มไปด้วยเรือกสวนไร่นา แม่น้ำ

เจ้าพระยาเส้นเลือดใหญ่ที่
คดเคี้ยว ดูสงบเงียบ แต่
ทันใดเราก็เห็นลูกระเบิดชุด
แรกหล่นจากเครื่องลงไปสู่
แผ่นดินข้างล่าง หายไปใน
ความเงียบ สักอึดใจก็เห็น
ภาพการแตกระเบิดเป็นไฟ

และควันพวยพุ่งขึ้นจากพื้นดินเบื้องล่าง สำหรับผู้ชมคนไทยที่เห็น
ภาพนี้ครั้งแรกอาจรู้สึกตึบตันในลำคอ และขนลุกวูบ ต่อมาจึงได้เห็นว่า
เครื่องบินบินอยู่เหนือบริเวณท้องที่ย่านฝั่งธนบุรี เห็นวงเวียนใหญ่
วงเวียนเล็ก ผ่านไป และเห็นสะพานพุทธ ซึ่งดูเหมือนลูกระเบิดขาด
อยู่แล้ว เครื่องบินทิ้งลูกระเบิดอีกเป็นชุด ๆ ลงไปแตกระเบิดในย่านหนึ่ง
ของกรุงเทพฯ มีไฟไหม้และควันโขมงพวยพุ่งขึ้นในอากาศ จากนั้นมี
ภาพของการบันทึกบนพื้นดิน ทั้งในเวลากลางวัน เห็นอาคารบ้านเรือน
กำลังลุกไหม้ และภาพในเวลากลางวัน เห็นซากปรักหักพังของอาคาร
บ้านเรือน ร้านรวง ซึ่งภาพที่ถ่ายให้เห็นซากปรักหักพังนี้ ดูเฉิน ๆ ก็อาจ
นึกว่าเป็นที่ใดที่หนึ่งบนโลกนี้ก็ได้ เพราะจินตนาเหมือนภาพปรักหักพัง
ทั่วไป แต่เมื่อตัดเป็นภาพมุมกว้างและกล้องกวาดไป เห็นหลังคาโบสถ์
วิหารช่อฟ้าใบระกาและยอดเจดีย์ เราจึงเห็นประจักษ์ว่าภาพที่เห็นนี้
คือกรุงเทพฯ จริง ๆ

ภาพยนตร์การทิ้งระเบิดกรุงเทพฯ นี้ มีความสำคัญในฐานะ
เป็นหลักฐานที่จะเตือนให้คนไทยในรุ่นต่อ ๆ ไป ประจักษ์ถึงความน่า
สะพรึงกลัว ความน่าสลดใจของการทำลายล้างอย่างมหันตภัยของมนุษย์
ด้วยกัน

हेतुमहिศจरर्य (๒५५५)

ภาพยนตร์การ์ตูนไทยเรื่องแรก โดย
ปยุต เงากระจ่าง
ความยาว : ๗ นาที

ภาพยนตร์การ์ตูน กำเนิด

มาพร้อม ๆ กับภาพยนตร์ ภาพยนตร์การ์ตูนซึ่งหมายถึงภาพยนตร์ที่
สร้างขึ้นจากภาพวาดหรือภาพเขียน แล้วเข้ากระบวนการทำให้เห็น
เคลื่อนไหวได้ด้วยวิธีการถ่ายภาพยนตร์ เป็นงานที่ต้องการความ
สามารถและจินตนาการของช่างวาดหรือจิตรกรบวกกับความสามารถ
และวิริยะของช่างถ่ายภาพยนตร์

มีคนไทยที่ใฝ่ฝันจะทำภาพยนตร์การ์ตูนสองสามคน คน
หนึ่งที่เล่าขานกันในประวัติศาสตร์คือ เสน่ห์ คล้ายเคลื่อน ช่างเขียนรูป
ประกอบหนังสือและรูปโฆษณา ในระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง
เขาลงมือทดลองทำภาพยนตร์การ์ตูนสั้น ๆ เพื่อเสนอขอทุนสร้างเป็น
เรื่องยาว แต่ไม่ได้รับผลสำเร็จ เสน่ห์ตายไปพร้อมกับผลงานทดลองของ
เขา แต่เสน่ห์เป็นแรงคลใจให้นักวาดรูปรุ่นน้อง ปยุต เงากระจ่าง
ตามล่าฝันที่สลายนั้น ครั้งหนึ่งในวัยเด็ก ที่บ้านนอก ปยุตเคยพบเสน่ห์
นักวาดรูปจากกรุงเทพโดยไม่รู้จัก และได้รับการชักชวนให้ไปช่วยทำ
หนังการ์ตูน ที่กรุงเทพฯ เมื่อปยุตเข้าไปเรียนโรงเรียนเพาะช่าง เขา
พยายามตามหาเสน่ห์ แต่คลาดแคล้ว จนได้พบก็เมื่อเสน่ห์อยู่บนเชิง
ตะกอน

ปยุต หนูม้วย ๒๕ ในปี ๒๕๕๘ จิงสานฝันของเสน่ห์และ
ของตนเองด้วยการลงมือทำหนังการ์ตูน ด้วยทุนน้อยของตนเอง เพียร

พยายามเรียนรู้จากตำราฝรั่งบ้าง สอบถามเขาบ้าง เอาผิดเป็นครูบ้าง ถือว่าลองทำดู เอาตัวเองเป็นนายโรงเอก วาดล้อตัวเองเป็นกระทาขายนายปยุต หนุ่มน้อยขี่เซา ตื่นนอนไปทำงานในเช้าวันหนึ่ง ระหว่างทางพบเหตุมหัศจรรย์ จนนเกิดอุบัติเหตุรถราชนกัณวินาศบนถนนกลางกรุงเทพฯ ตกกะใจตื่น ที่แผ่นดินไป

ภาพยนตร์เรื่อง “*เหตุมหัศจรรย์*” จึงเป็นหนังการ์ตูนหรือแอนิเมชันเรื่องแรกของประเทศไทย ที่ทำสำเร็จ และออกฉายสู่สาธารณะเฉพาะกิจครั้งแรกที่โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมไทย เมื่อ ๕ กรกฎาคม ๒๔๘๘ ถ่ายทำด้วยฟิล์มสีโกดักโครม รีเวอร์ซัล ๑๖ มิลลิเมตร ความยาวประมาณ ๑๐ นาที ไม่มีการบันทึกเสียงในฟิล์ม แต่ใช้วิธีพากย์และทำเสียงประกอบสดขณะฉายในโรง

ปยุต เงากระจ่าง กลายเป็น วอลท์ ดิสนีย์ แห่งเมืองไทย เขาได้รับการสนับสนุนจากสำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ ให้สร้างภาพยนตร์การ์ตูนต่อต้านคอมมิวนิสต์ในยุคสงครามเย็น ก่อนจะจัดตั้งบริษัททำภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยการใช้เทคนิคแอนิเมชันหรือไม่ก็ทำเป็นหนังการ์ตูน โฆษณา ก่อนที่ปยุตจะสร้างประวัติศาสตร์ภาพยนตร์การ์ตูนไทย ด้วยการสร้าง “สุดสาคร” ภาพยนตร์การ์ตูนขนาดยาวเรื่องแรกของประเทศไทย ฉายเมื่อปี ๒๕๒๒

ปยุต เงากระจ่าง เก็บงำ “*เหตุมหัศจรรย์*” ไว้ด้วยความรักและหวงแหน จนถึงวันหนึ่งในปี ๒๕๔๐ จึงได้มอบให้หอภาพยนตร์แห่งชาติ เก็บรักษาเป็นสมบัติของชาติ

“*เหตุมหัศจรรย์*” จึงเป็นบันทึกการสานฝัน และความฝันของจินตนากรไทย เป็นความทรงจำแห่งยุคสมัย เป็นจิตวิญญาณแห่งแรงบันดาลใจ ฉันทาและวิริยะในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ของชาติ

สวรงค์มีด (๒๕๐๑)

อำนวยการสร้าง : คันจราภาพยนตร์

กำกับ : รัตน์ เปสตันยี

ถ่ายภาพ : ประสาท สุขุม A.S.C.

นำแสดง : สุเทพ วงศ์กำแหง, สืบเนื่อง กันภัย

ความยาว : ๙๘ นาที

ภาพยนตร์ซึ่งผู้อำนวยการสร้างคือ เทวะมิตร กุญชร ณ อยุธยา ได้แรงดลใจจากการดูละครทางโทรทัศน์ช่อง ๔ บางขุนพรหม เรื่องนี้ ซึ่งแต่งเรื่องโดย รพีพร (สุวัฒน์ วรดิลก) แล้วปรารถนาจะสร้างเป็นภาพยนตร์ โดยมอบให้โรงถ่ายหุมนานภาพยนตร์ ถนนวิทย์ ของ รัตน์ เปสตันยี ผลิตออกฉายเมื่อปี ๒๕๐๑

สวรงค์มีด เป็นตัวอย่างหนึ่งในน้อยเรื่องของภาพยนตร์ไทยที่ผู้สร้างต้องการถ่ายทำในระบบมาตรฐานอุตสาหกรรม คือ ๓๕ มิลลิเมตร เสียงในฟิล์ม ในยุคที่ผู้สร้างภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่ถ่ายทำ

ระบบ ๑๖ มิลลิเมตร พากย์สดในโรง ถ่ายโดย ประสาท สุขุม ช่างถ่ายภาพยนตร์ สมาชิกสมาคมช่างถ่ายภาพยนตร์แห่งอเมริกา (ASC) เพียงคนเดียวในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย กำกับโดย รัตน์ เปสตันยี บันทึกเสียงจริงขณะถ่ายทำโดย ปง อัครวินิกุล และเป็นภาพยนตร์สีถ่ายต้นฉบับเนกาตีฟด้วยฟิล์มสีเพอร์ราเนีย นำแสดงโดย สุเทพ วงศ์กำแหง นักร้องที่กำลังโด่งดัง และ สืบเนื่อง กันภัย นางงามถิ่นไทยงาม ซึ่งมีผลงานภาพยนตร์สู่สายตาประชาชนเรื่องนี้เพียงเรื่องเดียว

สวรรค์มีดี เป็นภาพยนตร์รักและอุดมคติ ความรักระหว่างหนุ่มพนักงานเก็บขยะเทศบาลกรุงเทพฯ กับสาวคนจรข้างถนน ชายหนุ่มช่วยหญิงสาวหนีเงื้อมมือตำรวจจากอาชญากรรมวิ่งราวข้าวหมูแดง ที่ผู้ดีท่านหนึ่งซื้อไปเลี้ยงหมา เขาพาหลบหนีไปอยู่กระท่อมสับปรังค์ ซึ่งกลายเป็นวิมานรักของคนจน แต่โชคชะตาพรากทั้งคู่จากกันเมื่อหนุ่มถูกเกณฑ์ไปรบในสงครามต่างแดน และหญิงสาวได้รับโชควาสนา เศรษฐินิพาไปชุบเลี้ยง มีหนุ่มนักเรียนนอกมาจีบ แต่หลบหนีไม่ไยดี เพราะยังคงซื่อสัตย์ต่อรักแรกและคอยวันที่เขากลับคืนมาจากไปรบ แม้ว่าเขาจะกลับมาพร้อมดาบอดสนินทจากพิชสงคราม

เป็นหนังรักหวานชื่นและขมขื่นที่เรียบง่ายที่สุดเรื่องหนึ่งในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย และพูดได้ว่าเป็นภาพยนตร์เพลงแบบไทย ๆ เพราะมีฉากที่ตัวแสดงร้องเพลงเพื่อเจรจาและเดินเรื่อง อย่างตรง ๆ และชื่อ ๆ ในขณะที่หนังวิพากษ์แบบที่เล่นที่จริงเรื่องความดีเลวของคนไม่ได้อยู่ที่ชนชั้น ความยากดีมีเงิน แต่อยู่ที่ความมีเมตตากรุณา เรื่องศักดิ์ศรีของมนุษย์ที่ควรเท่าเทียมกัน หนังยังเชิดชูความรักของหนุ่มสาวที่ซื่อตรงต่อกันและยอมเสียสละแม้ชีวิต

แม่นาคพระโขนง (๒๕๐๒)

อำนวยการสร้าง : เสน่ห์ศิลปภาพยนตร์

กำกับ : รังสี ทัศนพยัคฆ์

นำแสดง : สุรสิทธิ์ สัตยวงศ์, ปรีญา รุ่งเรือง

ความยาว : ๑๐๔ นาที

“นาคพระโขนง” เป็นเรื่องเล่าสือเกี่ยวกับผีตายทอ้งกลม ที่กลายเป็นนิทาน บทละครร้องและภาพยนตร์ที่ยึดที่สุดในประวัติศาสตร์ ภาพยนตร์ไทย โดยเฉพาะได้รับการนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์มาครั้ง ที่สุดและมากช่วงเวลาสืบเนื่องกันมายาวนานที่สุด นับจากปี ๒๔๗๙ มาจนปัจจุบันนับได้กว่า ๓๐ ฉบับ

แต่ “แม่นาคพระโขนง” ฉบับที่สร้างโดย เสน่ห์ โกมารชุน และแสดงเป็นแม่นาคโดย ปรีญา รุ่งเรือง ซึ่งออกฉายเมื่อปี ๒๕๐๒ และ ได้รับการต้อนรับจากผู้ชมเป็นประวัติการณ์ ทำรายได้สูงถึงล้านบาท

สำหรับภาพยนตร์ไทยที่ถ่ายทำระบบ ๑๖ มิลลิเมตร फिल्मสีโกดักโครม
พากย์และทำเสียงประกอบสดขณะฉาย นับได้ว่าเป็นแม่นาคภาพยนตร์
ฉบับที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงมากที่สุด จนตัวภาพยนตร์ฉบับนี้กลายเป็นตำนานเสียเอง

แม่นาคฉบับนี้จึงเป็นบันทึกความทรงจำแห่งอารมณ์ความรู้สึก รสนิยมความบันเทิงด้านภาพยนตร์ อิทธิพลความเชื่อ ของสังคมไทยในยุคกึ่งพุทธกาล ถ่ายทอดผ่านสื่อภาพยนตร์ด้วยขนบการแสดงอย่างนาฏลิเกและเทคนิคการถ่ายทำอย่างหนึ่งบ้าน

หอภาพยนตร์แห่งชาติ ได้รับมอบฟิล์มภาพยนตร์เรื่องนี้ ๑
สำเนา จากห้างขายยา ศรีตระการเภสัช จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นสำเนา
หรือก๊อปปี้ที่เขาใ้ซ้อยู่ในหน่วยรถหนึ่งขายยา ตระเวนฉายไปทั่วภาค
อีสาน เป็นฟิล์มที่อยู่ในสภาพที่เรียกว่ารุ่งริ่ง แต่ก็ยังเดินเรื่องได้ครบ
และหอภาพยนตร์ฯ ได้ดำเนินการซ่อมสงวนรักษาด้วยการพิมพ์สำเนา
เพื่อเก็บรักษา และทำสำเนาสำหรับฉายขึ้นใหม่ เป็นหนังไทยเรื่องหนึ่ง
ที่หอภาพยนตร์ฯ จัดฉายโดยได้รับความสนใจจากผู้ชมเสมอ

การชกมวยชิงแชมป์โลกระหว่าง
โผน กิ่งเพชร-ปาสคาล เปเรส พ.ศ. ๒๕๐๓
เวทีมวยลุมพินี กรุงเทพฯ (๒๕๐๓)

ถ่ายทำ : สำนักงานสรรพสิทธิ
(สรรพสิทธิ วิริยะศิริ)

ความยาว : ๘.๓๑ นาที

มวยกับคนไทยเป็นของคู่กัน เป็นกีฬาที่ขึ้นหน้าขึ้นตาหรือเป็นที่เชิดหน้าชูตาที่สุด แต่สำหรับมวยฝรั่งหรือมวยสากล ซึ่งชกด้วยกำปั้นอย่างเดียวไม่มีเตะเข้าศอกนั้น คนไทยก็นิยมนดูและหัดเป็นอาชีพสำหรับเด็กหนุ่มนักสู้ แม้ไม่มากเท่ามวยไทยที่เป็นของพื้นเมือง แต่มวยสากลมีเวทีชกทั่วโลก มีสถาบันรับรองและจัดแข่งขันให้ตำแหน่งเป็นแชมป์โลก มีมงกุฎซึ่งที่จริงคือเข็มขัดคาดเอวให้ มีเกียรติยศชื่อเสียงและค่าตัวสูงลิ่ว จึงมีเด็กหนุ่มนักมวยไทยที่เขินตัวเองด้วยความไฝฝันและที่ได้รับการชื่นหรือสนับสนุนจากเจ้าของค่ายมวย และผู้อุปถัมภ์ กลายเป็นเป้าหมายอย่างหนึ่งของชาติในการมีนักมวยแชมป์โลกให้ได้สักคน นักมวยไทยที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและกล่าวได้ว่าชาวไทยฝากความหวังไว้กับเขาว่าจะชิงตำแหน่งหรือบัลลังก์แชมป์โลกมวยสากลคนแรก คือ จำเริญ ทรงกิตรัตน์ ซึ่งมีโอกาสขึ้นชกชิงตำแหน่งแชมป์โลกถึงสามครั้ง ในช่วงเวลาสิบปีหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ชาวไทยต้องผิดหวังทั้งสามครั้ง จากนั้นจึงมาถึง โผน กิ่งเพชร นักมวยเจ้าสำออง ซึ่งพลิกค่าสับประมาท เพราะไม่ได้เป็นผู้ที่ถูกคาดหวัง แต่เขาทำสำเร็จเมื่อได้ขึ้นชกชิงตำแหน่งแชมป์โลกมวยสากลรุ่นฟลายเวร ซึ่งเป็นรุ่น

เล็กที่สุดของโลกในเวลานั้น โดยเอาชนะคะแนนในการชก ๑๕ ยก กับ ปาสคาล เปเรส เจ้าของแชมป์แบนชวาร์เจนตินา เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๐๓ ที่เวทีลุมพินี กรุงเทพฯ

การชกวันนั้น ไม่มีการถ่ายทอดสดทางวิทยุหรือโทรทัศน์ แต่มีการถ่ายภาพยนตร์บันทึกการชกไว้โดยตลอด ด้วยฟิล์ม ๑๖ มิลลิเมตร ขาว-ดำ โดยสำนักงานสรรพสิริ ซึ่งเป็นของสรรพสิริ วิริยศิริ ผู้ประกาศข่าวและผู้สื่อข่าวของสถานีไทยโทรทัศน์ ช่อง ๔ การชก ยืดเยื้อจนครบ ๑๕ ยก และตัดสินด้วยคะแนน ซึ่งโผนได้รับการชูมือ ท่ามกลางความดีใจของชาวไทย หลังจากนั้นภาพยนตร์นี้ได้รับการนำออกฉายตามโรงภาพยนตร์ในกรุงเทพฯ และเดินสายไปทั่วประเทศ

หอภาพยนตร์แห่งชาติ ได้รับมอบฟิล์มภาพยนตร์นี้จาก มณฑล สัตตอกบวบ ภรรยาคู่ทุกข์คู่ยากของโผน ซึ่งมีแค่ฟิล์มภาพยนตร์ การชกครั้งประวัติศาสตร์นี้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงฟิล์มการชกป้องกัน ตำแหน่งและการชิงตำแหน่งกลับคืนอีกทุกครั้ง จนครั้งที่แพ้เสียตำแหน่ง ครั้งสุดท้าย ภรรยาของโผนเล่าว่า โผนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดูแลเก็บรักษาฟิล์มการชกของเขาไว้อย่างดี ด้วยความหวงแหนที่สุด เพราะเขาเห็นว่า ฟิล์มภาพยนตร์เหล่านี้คือประจักษ์พยานแห่งฝีมือลายมืออัน เป็นเลิศของเขา อย่างที่ชอบเรียกกันว่าทางเทวดาหรือขั้นเทพ หากไม่มี ภาพยนตร์เหล่านี้ ก็จะไม่มีการประจักษ์ในความสามารถของเขาและ วันหนึ่งโลกจะลืม

ภาพยนตร์นี้ โดยเฉพาะม้วนที่บันทึกการชกครั้งประวัติศาสตร์ของชาติ จึงเป็นการบันทึกความทรงจำครั้งหนึ่งของชาติ ในช่วงขณะหรือวาระแห่งความปิติ ความฮึกเหิม และกระแสความสุขร่วมกันของคนไทย ซึ่งไม่อาจถ่ายทอดได้ด้วยคำพูดใด ๆ

มือโจร (๒๕๐๔)

อำนวยการสร้าง : แหลมทองภาพยนตร์

กำกับ : วิจิตร คุณาวุฒิ

ถ่ายภาพ : แสง ดิษยะวรินทร์

นำแสดง : อุดมย์ ดุลยรัตน์, เยาวลักษณ์ มณีเดช

ความยาว : ๙๕ นาที

ในบรรดาผู้สร้างภาพยนตร์ไทย ในยุคที่เรียกว่า ๑๖ มม. ซึ่งวงการภาพยนตร์ไทยมีผู้สร้างภาพยนตร์ที่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย เป็นอิสระ ทำงานกันในระบบครอบครัว มากมายนับสามสี่สิบลาย ในบรรดาผู้สร้างอิสระเหล่านี้ วิจิตร คุณาวุฒิ นับว่าเป็นผู้สร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ไทยที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการตั้งใจที่จะสร้างผลงานที่มีคุณภาพและคุณค่าทางศิลปะ ซึ่งข้อพิสูจน์ก็คือการที่เขาได้รับรางวัลตุ๊กตาทองและรางวัลอื่น ๆ จากการ

ประภวภาพยนตร์ของประเทศเป็นลำดับ และมากกว่าใคร ๆ จนได้รับฉายาว่า “เศรษฐีตุ๊กตาทอง”

“มือโจร” เป็นภาพยนตร์เรื่องแรกที่ “คุณาวุฒิ” ลงทุนสร้างด้วยตนเอง ได้แรงดลใจจากเรื่องสั้นหักมุมคลาสสิก เรื่อง “สร้อยคอที่หาย” เขาเขียนบทและกำกับภาพยนตร์ ยกกองไปถ่ายทำนอกสถานที่ เพื่อให้ได้ฉากธรรมชาติ เหมือนในป่าเขา และใช้เป็นเวทีกลางแจ้งที่ตีแผ่กิเลส อารมณ์ การชิงไหวชิงพริบ ความโลภ โทสะ โมหะ การเห็นแก่ตัว และการเอาตัวรอด ของมนุษย์

“มือโจร” ได้รับรางวัลสูงสุดในขบวนการประภวภาพยนตร์ นั่นคือได้รางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยม ในการประกวดตุ๊กตาทองเมื่อปี ๒๕๐๔ และเป็นรางวัลแรกของ วิจิตร คุณาวุฒิ

หอภาพยนตร์แห่งชาติ ได้รับมอบฟิล์มภาพยนตร์เรื่องนี้จาก วิจิตร คุณาวุฒิ ซึ่งเป็นการมอบครั้งแรกจากท่าน ก่อนที่ท่านและครอบครัวจะทยอยมอบสิ่งของต่าง ๆ เกี่ยวเนื่องกับการสร้างภาพยนตร์ของท่านแก่หอภาพยนตร์

เรือนแพ (๒๕๐๔)

อำนวยการสร้าง : อัครวิภาพยนตร์

กำกับ : พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล

ถ่ายภาพ : พูนสวัสดิ์ ธีมากร

นำแสดง : ไชยา สุริยัน, มาเรีย จาง, ส. อาสนจินดา, จิน พง

ความยาว : ๑๐๔ นาที

เพลง “เรือนแพ” ซึ่งขับร้องโดย ชรินทร์ นันทนาคร เป็นเพลงยอดนิยมอมตะเพลงหนึ่งในสังคมไทย นับแต่เพลงนี้ปรากฏขึ้นพร้อมกับภาพยนตร์เรื่องเดียวกันในปี พ.ศ. ๒๕๐๔

ผลงานภาพยนตร์ของบริษัทอัครวิภาพยนตร์ ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล หรือ “เสด็จพระองค์ชายใหญ่” เจ้านายนักสร้างภาพยนตร์ซึ่งทรงมีบทบาทและผลงานสร้างภาพยนตร์มาตั้งแต่ยุคก่อนสงครามโลก คือ โรงถ่ายไทยฟิล์ม หุ่ยมหาเมฆ เป็น

ผลงานที่ถ่ายทำในระบบ ๓๕ มิลลิเมตร ซูเปอร์ซีเนมาสโคป หรือระบบ จอกว้าง สีสต์แมน เสียงในฟิล์ม เป็นโครงการสร้างภาพยนตร์ที่นำ ดาราภาพยนตร์ฮ่องกงมาร่วมแสดงกับดาราภาพยนตร์ไทย เพื่อให้ ภาพยนตร์ไทยมีช่องทางจำหน่ายออกต่างประเทศ

จุดเด่นอย่างหนึ่งของภาพยนตร์เรื่องนี้ คือ ไซยา สุริยัน พระเอกภาพยนตร์ไทย ซึ่งในเรื่องนี้มีบุคลิกของหนุ่มหน้ามัล ซึ่งห้าว ชาญแต่อ่อนไหว ซ่อนอารมณ์เศร้าเหงา ละม้ายหน้าตาทำทีและบทของ เจมส์ ดีน แห่งฮอลลีวู้ดในสมัยนั้น กับ ส. อาสนจินดา ศิลปินนักแสดง ในมาดเข้มของสุภาพบุรุษทรงและนักอุดมคติ ซึ่งนักแสดงทั้งสองต่าง ได้รับรางวัลตุ๊กตาทอง ผู้แสดงนำชายยอดเยี่ยม และผู้แสดงประกอบ ชายยอดเยี่ยม ประจำปี ๒๕๐๖ ตามลำดับเป็นครั้งแรกของทั้งคู่

เรือนแพ เคยเป็นที่อยู่ของคนไทยริมแม่น้ำมาแต่อดีต ก่อน ที่จะค่อย ๆ เลือนหายไปจากวิถีชีวิต เมื่อบ้านเมืองพัฒนา มีถนนหนทาง มาแทนการสัญจรในคลอง เรือนแพในหนังเรื่องนี้ ทำหน้าที่เป็นรังที่ พักพิงของชายหนุ่ม ๓ ชีวิต ซึ่งมีความฝันและเป้าหมายในอนาคตไป คนละทาง นักมวย นักเรียนกฎหมาย และนักร้อง ทั้งสามต่างหวังบ่วงรัก หญิงคนเดียวกันซึ่งเป็นลูกเจ้าของแพที่สามหนุ่มเข้า วิถีของสามชาย หนึ่งหญิงยอมไม่อาจลงเอยด้วยความสุขสันต์ของทั้งสามหรือแม้ทั้งสี่คน จึงเป็นเวทีของการชิงรัก การเสียสละ การการเสียใจและการสูญเสีย ทุกสิ่งในที่สุด เป็นโศกนาฏกรรม

หอภาพยนตร์แห่งชาติ ได้รับมอบฟิล์มสำเนาที่คุณภาพ ยังดีจาก หอสมบัติ บุนนาค เมื่อสิบกว่าปีก่อน ในขณะที่ฟิล์มเนกาตีฟ สูญหายไปแล้ว จึงได้อนุรักษ์ด้วยการทำสำเนาเนกาตีฟขึ้นใหม่เพื่อเก็บ รักษา และทำสำเนาสำหรับฉายเผยแพร่ด้วย

บันทึกรักของพิมพ์พิว
(๒๕๐๕)

อำนวยการสร้าง : จินตาวรรณภาพยนตร์

กำกับ : ศิริ ศิริจินดา

นำแสดง : มิตร ชัยบัญชา, เพชร เขาราชกูร์

ความยาว : ๑๐๙ นาที

ความสำคัญของภาพยนตร์ไทย ๑๖ มิลลิเมตร เรื่องนี้ คือ เป็นหนังเรื่องแรกของ เพชร เขาราชกูร์และเป็นเรื่องแรกที่แสดงนำ คู่กับ มิตร ชัยบัญชา ก่อนที่ทั้งคู่จะกลายเป็นดาราคู่ขวัญของวงการ ภาพยนตร์ไทยในช่วงเวลาสิบปีถัดมา

เพชรรับบทเป็นพิมพ์พิว สาวผู้ยึดมั่นในรัก แล้วมีอันต้อง ใจแตกสลาย เมื่อรู้ว่านายอาหารคนรักที่เธอเฝ้าอุตส่าห์ส่งเสียให้ได้ รั้งเรียนถึงเมืองนอก กลับหักหลังเธอด้วยการไปหมั้นหมายกับเต็มดวง ลูกเศรษฐี ทั้งนี้เรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้นเป็นไปเพราะ นายทิม บิดาของ

อาทร เป็นผู้อยู่เบื้องหลังในการแย่งมรดกของพิมพ์ฉวี แม้เธอจะตั้งท้องกับอาทรแต่กระนั้นก็ถูกนายทิมใส่ร้ายหาว่าเป็นลูกที่เกิดจากชู้รัก ส่วนอาทรเองก็พยายามทำกับเธอคล้ายกับไม่ใช่คนรักกันเหมือนแต่ก่อน พิมพ์ฉวีจึงระหกระเหินออกจากบ้าน และถึงขั้นปรีะมาว่าจะฆ่าตัวตาย ดีที่พิษณุเพื่อนนักเรียนนอกวิ่งร่นกับอาทรช่วยไว้ พิมพ์ฉวีจึงยังมีแรงสู้ชีวิตต่อ พิมพ์ฉวีกลับไปที่บ้านของอาทรพร้อมด้วยลูกน้อยอีกครั้ง แต่ก็มีวายจะถูกลั่นแกล้งรังแกต่าง ๆ นานา กระทั่งเรื่องต่าง ๆ ถูกพิสูจน์ว่าใครกันแน่ที่เป็นเจ้าของมรดก นายทิมและอาทรจึงถูกหยามเหยียดไม่มีขึ้นดี มีหน้าซำยังถูกเติมดวงถอนหมั้น กระนั้นก็ทำให้อาทรได้สำนึกผิดในสิ่งเลวที่เขาทำลงไป จึงขอกลับมาคืนดีกับพิมพ์ฉวี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

โครงเรื่องเหมือนเทพนิยาย แต่นี่คือตัวอย่างของหนังไทยซึ่งเจตจำนงของเจ้าของหรือผู้สร้าง คือการทำสินค้าขายความบันเทิง

เงิน เงิน เงิน (๒๕๐๘)

อำนวยการสร้าง : ละโว้ภาพยนตร์

กำกับ : พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอนุสรมงคลการ

ถ่ายภาพ : โสภณ จงเสถียร

นำแสดง : มิตร ชัยบัญชา, เพชรา เขวราชฤทธิ์, ชรินทร์ นันทนาคร,
สุเทพ วงศ์กำแหง, วิไลวรรณ วัฒนพานิช, ล็อตดอก, สุลาลีวัลย์ สุวรรณทัต

ความยาว : ๑๙๖ นาที

ภาพยนตร์ที่สร้างโดยพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอนุสรมงคลการ หรือ “เสด็จพระองค์ชายเล็ก” ของวงการหนังไทยในยุคนั้น เป็นตัวอย่างของภาพยนตร์ที่สามารถเป็นตัวแทนภาพยนตร์ไทย ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ชัดเจน นำแสดงโดย มิตร ชัยบัญชา และ เพชรา เขวราชฤทธิ์คู่พระนางยอดนิยมสูงสุดในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย และผู้แสดงประกอบเกือบทั้งวงการภาพยนตร์ไทยในขณะนั้น ด้วย

การรวมเหล่าดารานักแสดงไว้มากมาย ถึง ๖๐ กว่าคน ใช้คำโฆษณาว่า “เพลงพราว ดาวพรุ ดุเพลิง” และยังมี ๑๔ เพลงไพเราะจาก ๑๕ ยอดนักเพลง

เนื้อเรื่อง เป็นเรื่องเสียดสีสังคมที่เห็นเงินเป็นใหญ่ หรือเงินเป็นพระเจ้า และโจมตีคนที่ร่ำรวยจากการขูดรีดคนยากคนจน มิตรรับบทเป็นหนุ่มนักเรียนนอกลูกชายเศรษฐีอันดับหนึ่ง ผู้ร่ำรวยจากดอกเบี๋ยที่ให้คนจนกู้เงินและค่าเช่าที่ มิตรเรียนจบวิชาธุรกิจบัณฑิตมาจากนอก เมื่อถูกบิดาส่งไปทำงานเก็บค่าเช่าที่จากชาวบ้านในย่านชานกรุงแห่งหนึ่ง แล้วถูกต่อต้านจากชาวบ้าน นำโดยเพชรซึ่งรับบทเป็นหญิงสาวคนยากจนไร้หัวนอนปลายเท้า มิตรพบว่าชาวบ้านกลุ่มหนึ่งที่นี้ใฝ่ฝันจะตั้งวงดนตรีทำมาหากิน เขาจึงตัดสินใจช่วยชาวบ้านไม่เก็บเงินค่าเช่า จึงถูกบิดาขับเปื้อนออกจากบ้าน ค่าที่ไม่เห็นเงินเป็นใหญ่อย่างพอ มิตรกลายเป็นผู้นำชาวบ้าน หาทางทำฝันให้เป็นจริง ใช้วิชาธุรกิจบัณฑิตที่ร่ำเรียนมาจากนอก ด้วยการตั้งบาร์เพื่อจัดการแสดงโชว์และแสดงดนตรี ในขณะที่บิดาหน้าเลือดของเขาส่งคนมาก่อวุ่น เพื่อมิให้ลูกชายและชาวบ้านชนะ ฉากเด่นที่สุดฉากหนึ่งของหนัง คือฉากที่มิตรและเพชร นำชาวบ้านเดินขบวนไปประจานบิดาราชากินกู้ และประกาศไม่ยอมเป็นทาสเงินของนายเงินหน้าเลือดอีกต่อไป

เงิน เงิน เงิน จึงเป็นตัวอย่างของภาพยนตร์ไทยในยุคสมัยที่ทำหน้าที่ปลอบประโลมใจคนยากคนจนให้มีความหวังที่จะฝันว่า จะมีพระเอกในฝัน หนุ่มหล่อ ลูกมหาเศรษฐีมาช่วย มาหลงรัก และครองรักกับเราอย่างชื่นมื่นสุขใจยิ่งกว่าอะไร

เสนห์บางกอก (๒๕๐๙)

อำนวยการสร้าง : แหลมทองภาพยนตร์

กำกับ : วิจิตร คุณาวุฒิ

ถ่ายภาพ : ไพรัช สังวริบุตร

นำแสดง : พร ภิรมย์, ภาวนา ชนะจิต

ความยาว : ๑๒๓ นาที

ภาพยนตร์ในระบบ ๑๖ มม. แบบพากย์สด จากบทประพันธ์ของ อาจินต์ ปัญจพรรค์ เล่าเรื่องของ แพร หนุ่มลูกทุ่งบ้านศาลาเกวียน ซึ่งหลงใหลใฝ่ฝันจะไปหาความเจริญของเมืองบางกอก ถึงขนาดยอมหนีการบวชทดแทนพระคุณพ่อแม่ และหนีการที่จะต้องแต่งงานกับ สไบสาวลูกบ้านนาที่พ่อแม่เลือกไว้ให้

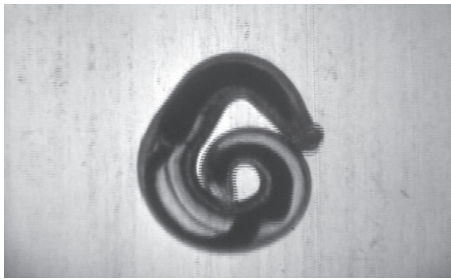
แพรกับพวกแอบหนีเข้าเมืองกรุง ในสภาพบ้านนอกเข้ากรุง ซึ่งเป็นบทตลกที่คนดูหนังไทยรู้จักกันดี แต่แล้วเมื่อมาอยู่บางกอก

จริง ๆ ฝันของแพรก็พังทลาย เพราะเขาเจอแต่คนเล้งน้ำใจ สาว
บางกอกที่แพรคิดจะรักก็ไม่จริงใจ จำต้องเผชิญกับนักเลงหัวไม้แย่งชิง
พระพุทธรูปที่แพรนำติดตัวมาจนแพรต้องไปเป็นนักมวย ซึ่งดูจะเป็น
วิชาที่ลูกผู้ชายลูกทุ่งมีติดตัวมา

ฝ่ายพ่อแม่ก็ออกตามหาตัวแพรกันจ้าละหวั่น และแล้วใน
ที่สุดแพรก็หันหลังให้เมืองบางกอก กลับบ้านนอกไปพร้อมกับพ่อแม่
และสไบที่ออกตามหาด้วยความหวังโย

เป็นภาพยนตร์ที่งดงามและซื่อตรง เป็นเอกสารบันทึก
ค่านิยมของหนุ่มสาวบ้านนอกที่ใฝ่ฝันจะเข้าไปแสวงโชคหรือซบตัวใน
เมืองกรุง ซึ่งเกิดขึ้นเป็นกระแสสังคมไทยในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่
สอง

พยาธิตัวจิ๊ด (๒๕๑๐)

GNATHOSTOMA SPINIGERUM AND GNATHOSTOMIASIS IN THAILAND

ผู้สร้าง : Faculty of Tropical Medicine University of Medical
Sciences

ความยาว : ๓๗ นาที

คนไทยน้อยคนจะรู้ว่า ผู้ที่ค้นพบวงจรของพยาธิตัวจิ๊ดเป็น
รายแรกของโลกคือ นายแพทย์สวัสต์ แดงสว่าง (๒๔๔๗-๒๕๓๔) ซึ่ง
ท่านได้ทำวิจัยร่วมกับ นายแพทย์เฉลิม พรหมมาศ (หลวงเฉลิมคัมภีร์-
เวช) และค้นพบเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ นายแพทย์สวัสต์ยังเป็นผู้ตั้งชื่อว่า
พยาธิตัวจิ๊ด โดยเรียกตามอาการของผู้ป่วยที่เป็นพยาธินี้ ซึ่งตัวหนอน
จะเคลื่อนที่ไปจุดต่าง ๆ ของร่างกาย จะบวมคันและรู้สึกรบกวนจิตใจ ๆ การ
ค้นพบนี้ทำให้ท่านและประเทศสยามมีชื่อเสียงไปทั่วโลก เพราะช่วยให้
โลกสามารถป้องกันการติดต่อของโรคนี้ได้

นายแพทย์สวัสดิ์ แดงสว่าง จึงเป็นปรมาจารย์ผู้สร้างคุณูปการยิ่งใหญ่แก่วงวิชาการปริสติวิทยาและวงการแพทย์ไทย

มีหลักฐานว่า เมื่อครั้งที่ท่านเป็นผู้แทนไทยไปประชุมแพทยตะวันออครั้งที่ ๒ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ท่านได้เสนอรายงานวิชาการเรื่อง ตัวจิต วงชีวิตของหนอนพยาคิตัวจิต พร้อมภาพยนตร์ประกอบ

นอกจากนายแพทย์สวัสดิ์ แดงสว่าง จะเป็นปรมาจารย์นักวิชาการแล้ว ท่านยังเป็นนักบริหาร เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมอนามัย และอธิการบดีมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ แต่ท่านก็ยังทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่องตลอด และทำในเชิงลึกเฉพาะด้านปริสติวิทยา เมื่อเกษียณราชการแล้ว ท่านยังได้เป็นที่ปรึกษาของผู้อำนวยการวิจัยทางการแพทย์ ขององค์การ สปอ. ทำงานวิจัยเรื่องพยาคิต่อไป และยังได้ไปทำวิจัยต่อที่สถาบันวิจัยของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ และได้จัดทำภาพยนตร์เรื่องพยาคิตัวจิตฉบับสมบูรณ์ ซึ่งต่อมามาจารย์แพทย์ภาควิชาปริสติวิทยา ศิริราช ได้ขอยืมไปใช้สอนนักเรียนแพทย์สืบไปหลายสิบปี

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้รับมอบฟิล์มภาพยนตร์ม้วนนี้จากพิพิธภัณฑ์ โรงพยาบาลศิริราช ในสภาพที่ฟิล์มมีอาการทรุดโทรมมาก คงจะเนื่องจากผ่านการใช้งานมากและยาวนาน จึงได้บำบัดรักษาเพื่ออนุรักษ์ เพราะตระหนักว่า ภาพยนตร์นี้เป็นบันทึกผลงานเกียรติประวัติสำคัญของวงการแพทย์ไทยและเป็นเกียรติภูมิของชาติ เป็นเอกสารวิชาการอันมีชีวิตชีวา และเหนืออื่นใด ภาพยนตร์นี้อาจจะเป็นแรงคลใจให้อนุชนที่มีโอกาสสัมผัส เกิดพลังที่จะมุ่งมั่นเรียนรู้ศึกษา

ยิงเป้านักโทษค้ายาเสพติด (๒๕๑๐)

ถ่ายภาพ : สรรพสิริ วีรยศศิริ

ความยาว : ๒๑.๓๕ นาที

เมื่อปี ๒๕๑๐ คณะรัฐมนตรี สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ใช้อำนาจคณะปฏิวัติให้ศาลทหารตัดสินประหารชีวิต ผู้ต้องหาค้ายาเสพติด เฮอร์อีน เป็นชายไทยเชื้อสายจีนสองคน วันประหารชีวิต ช่างถ่ายภาพยนตร์ข่าวของสถานีไทยโทรทัศน์ ช่อง ๔ ได้เข้าไปถ่ายทำพิธีการประหารชีวิตอย่างละเอียด เพื่อเสนอเป็นรายงานข่าวในค่ำวันนั้น ดูเหมือนว่า เป็นเจตนาของทางการที่ต้องการแสดง

ตัวอย่างให้นักค้ายาเสพติดเกรงกลัวอาญาบ้านเมือง

ผู้ชมโทรทัศน์ในคืนนั้น คงจำติดตาตรึงใจถึงภาพของสอง
นักโทษชาย โดยเฉพาะขณะถูกนำเข้าสู่หลักประหาร นักโทษคนหนึ่ง
อยู่ในอาการเข่าอ่อน ไม่สามารถเดินได้ เจ้าหน้าที่ต้องใส่รถเข็นพาไป

หอภาพยนตร์แห่งชาติ ได้รับมอบฟิล์มภาพยนตร์ ๑๖
มิลลิเมตร ขาว-ดำ เจียบ ม้วนนี้จากนักสะสมภาพยนตร์ท่านหนึ่ง เป็น
ภาพยนตร์ที่ไม่ทราบที่มาแน่ชัด เป็นการประมวลเหตุการณ์กรณีการ
ประหารชีวิตครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่การจับกุมตัวผู้ต้องหา การแถลงข่าวของ
คณะรัฐมนตรีที่ทำเนียบ และการประหารชีวิต โดยเฉพาะมีการบันทึก
การประหารชีวิตด้วยวิธียิงเป้าอย่างละเอียดและชัดเจน กระทั่งให้เห็น
ขณะกำลังสิ้นใจ หรือรออยู่กระสุนบนร่างกาย

ภาพยนตร์นี้อาจไม่เหมาะที่จะฉายเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยเฉพาะ
เฉพาะในสมัยที่รัฐธรรมนูญของไทยรับรองสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรี
ของความเป็นมนุษย์ แต่เป็นภาพยนตร์ที่มีค่าในฐานะเอกสารบันทึก
กระบวนการประหารชีวิตของไทยในยุคสมัยนั้น และเป็นบันทึกแห่ง
ความทรงจำที่คนรุ่นหลังสามารถค้นหาเพื่อสัมผัสบรรยากาศและ
อารมณ์ของยุคสมัย และที่สุดท้ายใช้เป็นโปรพวดการตอบสนองทาง
มโนทัศน์และมโนธรรมของใครก็ตามที่ได้ดูภาพยนตร์นี้

อินทรีทอง (๒๕๑๓)

อำนวยการสร้าง : สมนิกภาพยนตร์

กำกับ : มิตร ชัยบัญชา

นำแสดง : มิตร ชัยบัญชา, เพชรา เชาวราษฎร์, ครรชิต ขวัญประชา

ความยาว : ๑๐๔ นาที

ภาพยนตร์ไทยที่ก่อให้เกิดข่าวครึกโครม ตกใจคนไทยทั้งประเทศในวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ เมื่อ มิตร ชัยบัญชา ผู้แสดงภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบเหตุตกจากการโหนบันไดที่รอยจากเฮลิ-

คอปเตอร์ขณะกำลังถ่ายทำฉากจบของภาพยนตร์เรื่องนี้ และเสียชีวิตคาที่เกิดเหตุ ที่หาดดงตาล พัทยา

ภาพยนตร์เรื่องนี้ เมื่อออกฉาย จึงก่อให้เกิดความสะเทือนอารมณ์แก่แฟนภาพยนตร์ โดยเฉพาะแฟนมิตร ชัยบัญชา ซึ่งเป็นพระเอกหมายเลขหนึ่งของประเทศในขณะนั้น ฉากที่พระเอกกำลังจับบันไดเชือกที่ห้อยลงมาจากเฮลิคอปเตอร์แล้วถูกยกขึ้นไป จึงเป็นฉากที่ผู้ชมใจจดจ่อคอยดู เป็นฉากสะเทือนขวัญทั้ง ๆ ที่อารมณ์ในหนังเป็นวินาทีที่พระเอกในชุดอินทรีแดงกำลังหนีเงื้อมมือตำรวจ เอาตัวรอดจากการถูกจับไปได้อย่างกระหิ้มยื้มย่อง แต่คนดูกลับเห็นเหตุการณ์จริงที่เป็นอนาคตของอดีต และนึกถึงโลกแห่งความจริง มิได้คล้อยตามโลกในฝันของหนัง มีคนเล่าว่า ในโรงหนังบางแห่ง เมื่อถึงฉากนี้ มีเสียงผู้ชมตะโกนขึ้นมาในความมืดว่า “มิตรอย่าขึ้น ๆ”

ภาพยนตร์ อินทรีทอง จึงกลายเป็นหนังประวัติศาสตร์ หนังสือของขวัญ หนังสือกนาฏกรรม และหนังแห่งความทรงจำร่วมของคนไทยและสังคมไทยในยุคสมัยปี ๒๕๑๓

ฟิล์มเนกาตีฟต้นฉบับของภาพยนตร์นี้สาบสูญ ยังคงมีแต่สำเนาสำหรับฉายซึ่งอยู่ในสภาพสีกและมึนัวรอยขีดขูดมาก

ดาไลลามะในสวนโมกข์ (๒๕๑๕)

หนังสือ : สวนโมกขพลาราม

ความยาว : ๒๑.๕๓ นาที

เป็นภาพยนตร์อย่างที่เรียกว่า หนังสือ หรือให้ถูกชัดขึ้นก็ต้องว่า หนังสือ ของวัดธารน้ำไหล สวนโมกขพลาราม ไซยา สุราษฎร์ธานี ซึ่งทางวัดได้มอบแก่หอภาพยนตร์แห่งชาติ ในบรรดาฟิล์มภาพยนตร์เหล่านี้ มีภาพยนตร์เล็ก ๆ ขนาด ๘ มิลลิเมตร ซึ่งนักถ่ายหนังบ้านนิยมเล่นกัน ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ก่อนจะมีกล้องถ่าย

วิธีโอเกิดขึ้น จึงตกความนิยมและหายไปจากวงการ

เป็นที่รู้กันพอสมควรว่า ท่านพุทธทาสภิกขุนิยมการถ่ายรูปนิ่งและภาพยนตร์ ท่านมีห้องล้าง-อัดขยายรูปอยู่ที่วัด และมีกล้องถ่ายภาพยนตร์ ๘ มิลลิเมตร สำหรับถ่ายบันทึกอะไรต่าง ๆ ในวัด

ภาพยนตร์ม้วนนี้ซึ่งถ่ายด้วยฟิล์มขนาด ๘ มิลลิเมตร ซึ่งมีใช้ฝีมือถ่ายของท่านพุทธทาส แต่ท่านคงให้ใครเป็นผู้ถ่ายให้ บันทึกเหตุการณ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เมื่อองค์ดาไลลามะ ประมุขหัวหน้าคณะสงฆ์ในพุทธศาสนานิกายมหายานแบบทิเบตเกลุก และเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณสูงสุดของชาวทิเบต เดินทางมาเยี่ยมท่านพุทธทาสภิกขุ ณ สวนโมกขพลาราม ภาพยนตร์บันทึกเหตุการณ์ตามลำดับ ให้เห็นเมื่อท่านดาไลลามะมาถึงสวนโมกข์และเดินไปพบท่านพุทธทาส จากนั้นท่านพุทธทาสนำองค์ดาไลลามะเดินชมสถานที่ พาไปนั่ง ณ โต๊ะและม้าหิน เพื่อสนทนา ท่านพุทธทาสเขียนผังบนกระดานในห้ององค์ดาไลลามะดู แล้วพาไปดูงานประติมากรรมที่กำลังจัดทำ คูหากรรมพรสพทางวิญญาณที่กำลังสร้าง ถึงเวลาฉันเพล มีชาวบ้านและพุทธศาสนิกชนนำอาหารมาถวายองค์ดาไลลามะและพระทั้งวัด จากนั้นองค์ดาไลลามะแสดงปาฐกถาธรรม ท่านพุทธทาสกล่าว จนถึงเวลาที่องค์ดาไลลามะลากลับ ท่านพุทธทาสและคณะพระสงฆ์ตลอดจนชาวบ้าน ข้าราชการพากันไปส่งองค์ดาไลลามะขึ้นรถไฟออกจากสถานีไชยา

นับเป็นภาพยนตร์ที่บันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์วันหนึ่งในสวนโมกข์ของสองผู้นำจิตวิญญาณที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่จัดแสดงสร้างความเจริญตาและใจแก่ผู้ที่ได้เห็นภาพยนตร์นี้

หนุมานพบ 7 ยอดมนุษย์ (๒๕๑๗)

อำนวยการสร้าง : บริษัทไซโยภาพยนตร์, สี่ปราชญ์โปรดักชั่น

กำกับ : สมโพธิ แสงเดือนฉาย

นำแสดง : ยอดชาย เมฆสุวรรณ, ภาวนา ชนะจิต

ความยาว : ๑๐๐ นาที

เด็กไทย โดยเฉพาะเด็กชายในยุค ๒๕๑๐ - ๒๕๒๐ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในเมืองไทย ไม่รอดพ้นจากอำนาจมนต์เสน่ห์ของภาพยนตร์ชุดทางทีวีจากญี่ปุ่น คือ ชุดยอดมนุษย์ อุลตร้าแมน ฮีโร่ของเด็กทั้งเด็ก

ญี่ปุ่นและเด็กไทย เด็ก ๆ ต่างชื่นชมและบูชาพวกยอดมนุษย์ที่คอยพิทักษ์โลกโดยการปราบเหล่าร้ายสัตว์ประหลาดพิลึกกึกกือสารพัด

สำหรับภาพยนตร์เรื่องนี้ อุลตราแมนจากญี่ปุ่นมามีความสัมพันธ์ลึกซึ้งทางใจกับเด็กไทย ซึ่งกลายร่างและจิตวิญญาณเป็น ฮีโร่ยอดมนุษย์ของไทย คือ หนุมาน สมุนเอกของพระราม สร้างโดย สมโพธิแสงเดือนฉาย ซึ่งเคยไปศึกษาวิชาทำหนังในโรงถ่ายโตโฮ และมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้สร้างหนังที่วิชุดยอดมนุษย์ จนเกิดเป็นปัญหาการฟ้องร้องเรื่องลิขสิทธิ์ข้ามชาติกับทายาทของผู้สร้างยอดมนุษย์

ภาพยนตร์เรื่องนี้ จึงมีค่าเป็นเครื่องมือหรือหลักฐานในการสัมผัสอารมณ์ ความฝันในทางผจญภัย เก่งกล้าท้าทายผจญล้น ๆ ของเด็กไทยที่กำลังเติบโตอยู่ในช่วงทศวรรษของปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็นบันทึกความทรงจำที่มีอาจเล่าด้วยสื่ออื่นใดได้ นอกจากได้ดูบนจอภาพยนตร์

ทองพูน โคกโพ ราชวรดิษฐ์ (๒๕๒๐)

อำนวยการสร้าง : พร้อมมิตรภาพยนตร์, ไพโรจน์โปรดักชั่น

กำกับ : ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล

ถ่ายภาพ : ม.จ.ชาตรีเฉลิม ยุคล

นำแสดง : จตุพล ภู่อภิรมย์, วิยะดา อุมารินทร์

ความยาว : ๑๒๔ นาที

หลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งก่อผลสะท้อนต่อสังคมไทยอย่างใหญ่หลวง มีการเปลี่ยนแปลงทางความคิด มีกระแสความคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพ เรื่องปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม เรื่องคอร์รัปชันในวงราชการ การเมือง เรื่องสิ่งแวดล้อม ฯลฯ วงการหนังไทยก็ย่อมตกอยู่ในกระแสการเปลี่ยนแปลงด้วย ในระยะหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ได้เกิดกระแสหนังไทยที่มีเนื้อหาสาระสะท้อนหรือตีแผ่หรือเปิดโปงปัญหาสังคม อย่างที่ไม่เคยมีปรากฏมาก่อน

“ทองพูน โคกโพ ราษฎรเต็มขั้น” เป็นหนังของ ม.จ.ชาติรี-เฉลิม ยุคล หรือ ท่านมัย ซึ่งมีบทบาทเป็นหัวหอกคนหนึ่งในการนำกระแสหนังไทยก้าวหน้าหรือคลื่นลูกใหม่ในขณะนั้น ก่อนหน้านี้นักท่านมัยทรงสร้างแรงกระเพื่อมให้วงการด้วยหนังเรื่อง “เขาชื่อกานต์” (๒๕๑๖) เรื่อง “เทพธิดาโรงแรม” (๒๕๑๘)

สำหรับ “ทองพูน โคกโพฯ” ท่านประธานให้สัมภาษณ์ว่า ท่านทรงชอบทำหนังเรื่องของคนตัวเล็ก ๆ ในสังคม ซึ่งมีปัญหาเล็ก ๆ แต่ปัญหานั้นสะท้อนถึงปัญหาใหญ่ของทั้งสังคม ทองพูน เป็นหนุ่มอีสาน ชวนา ซึ่งเมียหนีไปเป็นเมียเช่าในยุคเมืองไทยมีฐานทัพอเมริกัน ในสงครามเวียดนาม ทั้งลูกน้อยไว้คนหนึ่ง ทองพูนขายที่นาหนีความแห้งแล้งของอีสานเข้ากรุงเทพฯ ยึดอาชีพขับรถแท็กซี่ เก็บหอมรอมริบจนสามารถซื้อรถแท็กซี่เก่าคันหนึ่งเป็นของตนเอง วันแรกที่เป็นเจ้าของแท็กซี่ เขาก็ถูกโจรปล้นจี้เอารถไป ทองพูนพบว่าตำรวจหรือกฎหมายบ้านเมืองมิได้อยู่ข้างคนเล็ก ๆ หรือคนยากคนจน แต่อยู่ข้างคนรวย เขาจึงปกป้องตนเอง ด้วยการตามหารถคู่ชีพคันด้วยตนเอง ด้วยความคับแค้นและความยากแค้นเปลี่ยนเป็นความกล้า แต่ด้วยความเชื่อของคนบ้านนอก เขาจึงตกเป็นอาชญากรในอาชญากรรมของคนอื่นเสียเอง

หนังเรื่องนี้ยังสื่อสารถึงจิตวิญญาณของคนอีสาน ที่กระจ่ายระหกระเจากบ้านเกิดไปหาถิ่นต่างถิ่น ความเห็นอกเห็นใจกัน ความคิดถึงบ้าน

ครูบ้านนอก (๒๕๒๑)

อำนวยการสร้าง : ดวงกลมพรสพ

กำกับ : สุรสีห์ ผาธรรม

ถ่ายภาพ : นิวัติ ศิลปสมศักดิ์

นำแสดง : ปิยะ ตระกูลราษฎร์, วาสนา สิทธิเวช, นภดล ดวงพร

ความยาว : ๑๒๗ นาที

ภาพยนตร์ซึ่งสร้างจากนิยายชื่อเรื่องเดียวกัน โดย คำหมานคนใด นักวิชาการด้านการศึกษา และคนอีสาน เป็นภาพยนตร์ที่สร้างโดยคนอีสานและทีมงานคนอีสาน คือ กมล กุลดั่งวัฒนา อดีตนักพากย์หนัง กำกับโดย สุรสีห์ ผาธรรม นักพากย์หนังสายอีสานเช่นกัน

เมื่อภาพยนตร์ออกฉายในปี ๒๕๒๑ หลังจากเกิดเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ซึ่งทำให้บ้านเมืองกลับไปสู่การปกครองแบบเผด็จการอีกครั้ง ปรากฏว่าภาพยนตร์ได้รับการต้อนรับจากผู้ชมอย่างมากเป็น

ประวัติการณ์

ประเด็นเด่นของหนัง เริ่มต้นคือการยกครูหรือกล่าวถึงครู จิตวิญญาณของครู อุดมการณ์ของครู ผู้เป็นประทีปอยู่ทั่วเมืองไทย ตัวเอกของเรื่อง เป็นนักศึกษาหนุ่มที่เพิ่งจบวิชาครูในเมืองหลวง กำลังกลับไปเป็นครูโรงเรียนประชาบาลที่บ้านเกิด และจากนั้นหนังก็เปิดเผยให้เห็นความลำบากยากจน ยากแค้นแสนเช็ญของวิถีชีวิตคนในชนบท ภาคอีสาน ชีวิตความเป็นอยู่ของครูประชาบาลที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควรมาแต่ไหนแต่ไร ระบบคอร์รัปชันและเจ้าขุนมูลนายในราชการไทย การสมคบและประสานประโยชน์กันระหว่างข้าราชการกับผู้ทรงอิทธิพลในท้องถิ่น หนังเล่าเรื่องซึ่งก็คือเรื่องเล่าที่เคยเล่ากันมานาน จากปากสู่ปากหรือจากหนังสือ แต่ไม่เคยมีใครเล่าสิ่งเหล่านี้ในภาพยนตร์ไทย เพราะระบบการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์ในอดีตไม่อนุญาตให้ทำ สุรสีห์ ผาธรรม ยังเจตนาเล่าเรื่องซึ่งแฝงอารมณ์ขันในความขมขื่น หรือที่เรียกกันว่าตลกร้าย และที่สุดให้หนังจบลงด้วยการทำร้ายจิตใจนักเรียนและคนดูทั่วประเทศ เมื่อครูปิยะถูกฆ่าทิ้งเสียง่าย ๆ เหมือนการฆ่าผู้ทำทนายอำนาจชั่วร้าย หรือการฆ่าเพราะแย่งอำนาจนั้นกันเอง ในสังคมประเทศไทยในยุคสมัยที่ภาพยนตร์นี้ออกฉาย

ความสำเร็จของ “ครูบ้านนอก” ทำให้มีภาคต่อมาในชื่อ “หนองหมาว้อ” และทีมงานนี้ยังได้ผลิตภาพยนตร์ที่สำแดงความเป็นอีสานโดยอีสานออกมาเป็นลำดับ จนกล่าวได้ว่าเกิดกระแสภาพยนตร์อีสานและวงการภาพยนตร์อีสานขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย

เมืองในหมอก (๒๕๒๑)

อำนวยการสร้าง : มูฟวี่พิกเจอร์

กำกับ : เฟิมพล เชยอรุณ

นำแสดง : สรพงษ์ ชาตรี, สุพรรณ

บุรณพิมพ์, เบญจวรรณ บุญญาศ,

ปาริชาติ บริสุทธิ์, สีเทา

ความยาว : ๑๑๕ นาที

เป็นภาพยนตร์เรื่องที่สอง
ต่อจาก “ชีวิตบัดซบ” ของ เฟิมพล

เชยอรุณ และทีมงาน หลังจากที่ผันตัวเองจากวงการภาพยนตร์โฆษณา
เข้ามาสู่ภาพยนตร์บันเทิง ในระยะที่วงการหนังไทยแบ่งบาน เพราะ
มาตรการขึ้นภาษีศุลกากรนำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศของรัฐบาล
ธานินทร์ กรัยวิเชียร ทำให้บริษัทยักษ์ใหญ่ของฮอลลีวูดกว่าบาตรไม่ส่ง
หนังเข้ามาฉาย ตลาดภาพยนตร์จึงเกิดช่องว่างให้ผู้สร้างหนังไทยผลิต
หนังป้อนตลาดแทนที่

“เมืองในหมอก” เป็นการดัดแปลงบทละครเรื่อง “ความ
เข้าใจผิด” ของอัลแบร์ กามูส์ มาเป็นภาพยนตร์ไทย ซึ่งที่ผ่านมาพวก
ทำละครเวทีในรั้วมหาวิทยาลัยมักนำบทละครตะวันตกเหล่านั้นมาเล่น
เสมอ

บทละคร เล่าถึงเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่งซึ่งแสนทึบกันดาร ห่าง
ไกลจากความเจริญ ผู้คนแล้งน้ำใจ และข่มเหงเบียดเบียนกัน มีแม่และ
ลูกสาวบ้านหนึ่ง ทำกิจการที่פקแรมเล็ก ๆ แต่เบื้องหลังคือทั้งสองกับ

คนรับใช้ได้จัดการฆ่าแขกทุกรายที่มาพักเพื่อเก็บทรัพย์สินของเหยื่อ
กว่าได้มากพอแล้วจะออกจากเมืองอันน่าหดหู่นี้ไป เพื่อตามหาลูกชาย
ของบ้านที่หายสาบสูญไปเกือบยี่สิบปีแล้ว จนมาถึงวันที่แขกคนสุดท้าย
ที่สองแม่ลูกก็จะทำเป็นครั้งสุดท้ายมาถึง ไม่มีใครคิดว่าแขกคนนี้คือ
ลูกชายที่กลับมาและไม่ยอมเปิดเผยตัว

เพียงแต่ว่า แทนที่เพิ่มพลจะดัดแปลงเรื่องให้เกิดในประเทศไทย
เขากลับทำฉากให้ดูเหมือนว่าเป็นเมืองกันดารแปร่ง ๆ ที่ใดที่หนึ่ง
ในโลก ซึ่งดูเหมือนไม่ใช่ประเทศไทย กรอบเวทีละครที่จำกัดแคบเมื่อ
ปรับมาเป็นกรอบภาพหรือกรอบจอหนังที่มีอิสระไร้ขอบเขต ถึงอย่างไร
ก็เพื่อทำหน้าที่สื่อสารเรื่องเล่าเดียวกัน หรือที่สำคัญกว่าคือแก่นหรือ
ธรรมบทเดียวกัน อันจะเกิดขึ้นที่ใดหรือแม้แต่ยุคสมัยใดก็ได้ นั่นคือ
ธรรมบทว่าด้วยจิตใจของมนุษย์ ความกลัว ความเกลียด ความโลภ
โลภะ โทสะ โมหะ ความฉ้อฉล ซึ่งว่าไปแล้วในกันบังจิตใจมนุษย์มีอยู่
สองอย่างคือใฝ่ต่ำและใฝ่สูง หนังสือดราม่าใจมนุษย์ที่ใฝ่ไปทางต่ำเพื่อ
เรียกร้องอีกด้านหนึ่ง คือ ความเมตตา กรุณา ความละอาย ให้สะท้อน
ขึ้นในจิตใจของคนดูหรือเอน และด้วยความเชื่อแบบพุทธไทย ๆ เรา
อาจเห็นว่าเป็นบาปเป็นกรรมที่ครอบครัวนี้ได้รับ

เมื่อหนังออกฉายในปี ๒๕๒๑ ดูเหมือนไม่ได้รับการต้อนรับ
จากแฟนภาพยนตร์นัก ผู้กำกับหนังให้สัมภาษณ์ในเวลาต่อมาว่า เขาใช้
หัวหรือสมองและตั้งใจทำหนังเรื่องนี้มาก แต่คนดูไม่ยอมรับ หนังสือ
ต่อมาของเขา (เมืองขอลาน ชักลากคอนกรีต) จึงแค้นเคืองด้วยการใช้เท้า
ทำ ปรากฏว่าคนดูชอบ

ความสำคัญของเมืองในหมอก ก็คือความที่มันลึกลับเมื่อง
และใช้เป็นตัวชี้นำตรรกะนิยมของคนดูและคนสร้างศิลป์ได้หรือไม่

คนจร ๗๗ (๒๕๔๒)

อำนวยการสร้าง : ยุกา ฟิล์ม

กำกับ : อรรถพร ไทยหิรัญ

ถ่ายภาพ : เดชา ศรีมันตะ

นำแสดง : เรย์ แมคโดนัลด์, รามาวดี สิริสุขะ

ความยาว : ๘๙ นาที

ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่รู้เหตุผลกลใด เป็นปีที่ให้กำเนิดภาพยนตร์ไทยสองเรื่องที่พิเศษ แปลก ประหลาด เรื่องหนึ่งคือ “ดอกฟ้าในมือมาร” ของ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล อีกเรื่องคือ “คนจร ๗๗” ของ อรรถพร ไทยหิรัญ

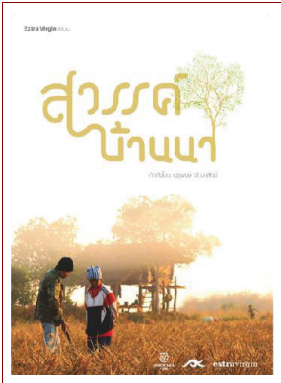
“คนจร ๗๗” เป็นหนังที่นักดูหนัง ไม่ว่าที่ไหนในโลก จะต้องรู้สึกว่ามันคนทำไม่ธรรมดา เพราะหนังเขาได้รับการปรุงแต่งให้มองผ่านด้วยทัศนคติของการตีความและตีค่าเหตุการณ์ ตัวละครหรือ

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยความเป็นตัวตนของผู้สร้างเอง

ตัวละครสำคัญตัวหนึ่งของหนังคือ คนจร ที่ดูเหมือนคนบ้า สำหรับคนปกติ หนังบอกพื้นหลังอะไรบางอย่างที่ทำให้เราพยายามจะเข้าใจและอธิบายเหตุผลให้การกระทำของคนจร เหตุซึ่งมีการทารุณกรรม การฆ่า การก่นด่า คนจรซึ่งคนทั่วไปที่คิดว่าตนเป็นคนปกติอาจจะมองเขาว่าเป็นคนบ้า ได้เข้าไปพบเห็นเรื่องของครอบครัวหนึ่ง ในบ้านหรือที่อยู่ซึ่งดูเหมือนฐานที่มั่นหรือที่กักกันกักขัง ได้เห็นคนงานต่างตัวที่จะก่ออาชญากรรมกับคนในบ้าน เขาได้ช่วยชีวิตคนในบ้านไว้ ในขณะที่ตำรวจซึ่งโผล่เข้ามาในตอนท้าย และเห็นว่าคนบ้าคืออาชญากร

น่าเสียดายที่ อรรถพร ไทยหิรัญ เกิดมาแล้วสามารถสร้างสรรค์งานภาพยนตร์ของเขาเองจริง ๆ ได้เพียงเรื่องเดียวนี้ แต่คิดอีกทีหนึ่งนี่ก็น่าเป็นพอแล้วที่จะเป็นเอกภาพยนตร์สำคัญเรื่องหนึ่งในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย

สวนรุกขานา (๒๕๕๒)

อำนวยการสร้าง : เอ็กซ์ตริา เวอร์จิ้น

กำกับ : อรุพงศ์ รัชสาสัตย์

นำแสดง : ประหยัด จุ่มมา, สมนึก มุมเมือง

ความยาว : ๑๒๒ นาที

มีภาพยนตร์ที่ถ่ายทำเกี่ยวกับเรื่องเล่าหรือเล่าเรื่องของชาวนาไทยอยู่มาก แต่จะมีสักกี่เรื่องหรือสักเรื่องใหม่ที่ทำโดยชาวนาเพื่อชาวนา

อรุพงศ์ รัชสาสัตย์ เป็นเด็กหนุ่มที่เติบโตมาในชนบท ท้องไร่ท้องนาภาคเหนือ ก่อนจะเรียนจบวิชาภาพยนตร์จากคณะวารสารศาสตร์ ธรรมศาสตร์ เขาทำหนังสั้นมาหลายเรื่อง แต่ล้วนเป็นเรื่องเกี่ยวกับหรือเรื่องของชาวนาตรง ๆ ภาพยนตร์ของเขาแสดงให้เห็นการซึมซับวิถีชีวิตของชาวนา ทั้งลึกลงไปภายในหัวใจหัวใจ ทั้งทำที่

อากัปรียาอาการที่เป็นอยู่ เทศะหรือธรรมชาติแวดล้อม กาละหรือวัน เวลาฤดูกาลที่ผันเวียน ภาพยนตร์ของเขาเล่าเรื่องเล่าของชานา เหมือนกับการไปสิ่งสถิตอยู่ในความเป็นชานา ใช้กล้องวิดีโอเป็น ปากกาถ่ายทอดด้วยภาษาภาพยนตร์ และเป็นแปร่งที่บรรจงสร้าง จิตรกรรมที่งามแท้ มุมมองของเขาทำให้ลีลาลมหายใจการเคลื่อนไหว เพื่อเป็นอยู่และทำงานของชานาเป็นนาฏกรรมบนจอ

สำหรับภาพยนตร์ “สวรค์บ้านนา” เป็นภาพยนตร์สารคดี ดำเนินเรื่องขนาดยาวเรื่องแรกของอรุพงศ์ เขาเล่าเรื่องสวรค์ของ ชานา เพื่อบอกว่าสวรค์บ้านนามีอยู่จริงหรือว่าสวรค์หาย กลายเป็น นรก เล่าเรื่องเก่าที่ใครก็เล่ากันและดูเหมือนไม่มีวันจบ คือเรื่องชานา ผู้ไม่มีที่นาของตนเอง กลายเป็นกรรมกรนา รับจ้างทำนาของคนอื่นที่ อาจไม่ใช่ชานา เรื่องของหนี้สินนอกระบบที่รัดรั้งชานาดุจโซ่ตรวน หรือเชือกผูกคอ และเรื่องเล่าเก่าที่ชานาสืบหนทางอื่นนอกจากถูก เครื่องจักรกลดูดเข้าสู่มหานครหลวง เพื่อขายสิ่งสุดท้ายหรือสิ่งแรกใน ชีวิตที่มีอยู่

เป็นภาพยนตร์สารคดีที่มีได้พูดแทน แต่พูดโดยจิตวิญญาณ ของชานาใน พ.ศ. นี้หรือยุคสมัยของเรา

CINEMA ENLIGHTENS

ปัญญา อนาคต จิตใจ

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

